

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

ANJA PIŠOT

Jezikovnostilistična analiza kolumn *Mladine*

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

ANJA PIŠOT

Jezikovnostilistična analiza kolumn *Mladine*

Diplomsko delo

Mentorica:izr. prof. dr. Mojca Smolej

Univerzitetni študijski program prve stopnje:
Enopredmetna slovenistika

Ljubljana, 2017

Zahvala

Zahvaljujem se svoji mentorici izr. prof. dr. Mojci Smolej za stalno razpoložljivost in vso pomoč pri nastajanju diplomskega dela.

Zahvaljujem se tudi vsem bližnjim, ki so me med študijem nenehno podpirali ter spodbujali.

Izvleček

Jezikovnostilistična analiza kolumn *Mladine*

Diplomsko delo predstavlja glavne značilnosti jezikovnega stila izbranih avtorjev, ki smo jih pridobili s pomočjo jezikovnostilistične analize. Predstavljena so teoretična izhodišča jezikovnega stila in jezikovne stilistike ter besedilnosti, ki je prav tako pomembna za analizo besedil. V kontekstu interdisciplinarnosti jezikoslovja, literature in novinarskih besedil so pojasnjeni jezikovni pojavi, ki jih najdemo pri vseh izbranih kolumnistih. Za vse je značilna najpogostejše izbrana politična tematika, številna uporaba zvrstno zaznamovanih besed in besednih zvez, dolge sestavljene povedi, na koncu odstavka pa kratka enostavčna poved, v kateri avtor posredno izrazi svoje mnenje. Besedilom prištevamo tudi vseh sedem kriterijev besedilnosti – torej so komunikativna. Analiza je pokazala, da lahko največ vzporednic potegnemo najprej pri jezikovnem stilu N'toka in Maje Novak ter pri jezikovnem stilu Grege Repovža in Bernarda Nežmaha.

Ključne besede: jezikovna stilistika, besedilnost, kolumna, Mladina

Abstract

A linguo-stylistic analysis of Mladina's columns

This diploma thesis shows main features of linguistic style of selected authors that we obtained with linguo-stylistic analysis. Theoretical aspects of linguistic style and linguistic stylistics, and textuality, which is also important for text analysis – are presented in these thesis. In interdisciplinarity context of linguistic, literature and journalistic texts are presented linguistic phenomenon that we can find with all selected columnists. Typical for all of them is the most frequently chosen political topic, multiple use of functionally marked words and phrases, long compound sentences, at the end of paragraph short simple sentence, in which the author expresses his/her own opinion. We can say that the texts are also communicative, because they comprise all seven criteries of textuality. Analysis has shown that we can draw most parallels between linguistic style of N'toko and Maja Novak and between linguistic style of Grega Repovž and Bernard Nežmah.

Key words: linguistic stylistics, textuality, column, Mladina

Kazalo vsebine

Zahvala	I
Izvleček	II
1. Uvod	1
2. Teoretično ogrodje	3
2.1. Jezikovni stil in stilistika	3
2.3 Besedilo in besedilnost	5
2.4 Publicistično besedilo in poročevalski stil.....	8
2.5 Kolumna	9
2.6 Revija <i>Mladina</i>	10
2.7 Kolumne <i>Mladine</i>	12
2.7.1 Grega Repovž: Uvodnik.....	12
2.7.2 Bernard Nežmah: Pamflet	13
2.7.3 N'toko: Žive meje	14
2.7.4 Maja Novak: Ihta.....	15
3. Analiza	15
3.1 Nejezikovni vplivi	16
3.2 Morfološka in leksikalna ravnina	18
3.3 Skladenjska in besediloslovna ravnina	20
3.4 Značilnosti poročevalskega stila.....	24
4. Povzetek	26
5. Literatura in viri	28

1. Uvod

Jezikoslovno raziskovanje novinarskih besedil je v Sloveniji (in nasploh) relativno mlado. Prvi je o časnikarskem jeziku na Slovenskem v časopisu *Dom in svet* pisal Anton Breznik leta 1933, publicistično zvrst je označil kot najvplivnejšo, vendar najnižjo po vrednosti. Njegove raziskave pa so zgolj na ravni jezikovne kritike in jih ne moremo šteti k resnim jezikoslovnim prispevkom, kar meni tudi Tomo Korošec (1976).

Monika Kalin Golob (2006) dodaja, da je resno raziskovanje publicistike bilo omogočeno v 60. letih 20. stoletja. Takrat je jezikoslovje »preraslo hierarhično videnje funkcijske razslojenosti knjižnega jezika in je bila izrazita jezikovno-stilna raznorodnost publicistike razpoznana kot obremenjujoč dejavnik za poglobljene raziskave«. (prav tam, 282) Ta izhaja iz dejstva, da so publicistična besedila namenjena širši javnosti. Še pomembnejša pa so 70. leta, ko je v obravnavo časopisnega stila bilo vključeno še vrednotenje in raziskovanje tega stila v okviru posebne publicistične funkcijske zvrsti. (prav tam)

Jezikovna stilistika je posebno področje raziskav in razmišljanj na stičišču jezikoslovja, literarne znanosti in tudi novinarskih besedil. Skozi zgodovino se je v različnih strokah (tako družboslovnih kot naravoslovnih) pokazalo, da ravno s povezovanjem različnih znanj in s tem različnih strok dobimo najboljše rezultate. Nobeno področje jezika ni izolirano, na jezik je potrebno gledati celostno, in prav jezikovna stilistika je ena tistih disciplin znotraj jezikoslovja, ki povezuje vse ravni jezika. Če želimo razumeti piščev jezikovni stil, se ne moremo osredotočiti le na eno raven, temveč na vse, saj so le-te odvisne druga od druge. Pri jezikovnostilistični analizi pa je jezikoslovju potrebno dodati še druge humanistične znanstvene discipline.

Na jezikovni stil posameznega avtorja vplivajo mnogi zunajjezikovni dejavniki, kot so starost, izobrazba, spol, jezikovna kompetenca, védenje, izkušnje ipd. Vsak avtor gradi svoj jezikovni stil na podlagi naštetega ter na podlagi že prej zapisanih besedil. Vsi ljudje svoj besedni zaklad širimo z branjem besedil drugih ustvarjalcev in v njih opazimo elemente, ki pritegnejo našo pozornost na pozitiven ali negativen način, in na podlagi tega tudi sami pišemo besedila. Vanje vnašamo elemente, ki smo jih že nekje videli, slišali ali prebrali. Na jezikovni stil pa ne vplivajo le zapisana besedila, temveč tudi govorjena, ki se od zapisanih bistveno razlikujejo.

Jezik je živ organizem, besedila pa so odraz jezika. Ker se ta nenehno spreminja, se s tem spreminjajo tudi besedila. Danes vse več avtorjev – ki objavljajo v množičnih medijih – v svoje tekste vključuje pogovorni jezik, nekateri svoje tekste pišejo le v obliki govorjenega jezika. Jezikovna stilistika je torej za jezik, sploh pa za knjižni jezik, pomembna, ker ravno z jezikovnostilistično analizo lahko ugotovimo, kako se jezik spreminja. Analiza nam pokaže, na kateri jezikovni ravni je prišlo do največjih sprememb na kateri jih ni ali skoraj niso opazne. Z jezikovnostilistično analizo besedil dobimo rezultate, ki nam pomagajo pri raziskovanju posameznih ravni jezika ter povezavah med njimi.

Veliko avtorjev v svoje tekste vnaša neologizme, nekateri od teh se med govorce ohranijo in množično ponavljajo tako, da se kakšen uveljavi in normira v knjižnem jeziku. Obratno veliko besed v jeziku izginja, ker jih nihče več ne uporablja. Isto velja za skladske vzorce in oblike na besedilni ravni. Jezikovna stilistika je posebno za knjižni jezik pomembna jezikoslovna panoga zaradi preučevanja vseh ravni jezika in interdisciplinarnosti, ki je ena izmed njenih glavnih značilnosti. Omogoča nam vpogled v živ jezik. Z jezikovnostilistično analizo lahko odkrijemo bistvene značilnosti knjižnega jezika, pogovornega jezika, tudi različnih narečij, značilnosti jezikovnega sloga posameznega avtorja, skupine avtorjev ali celotnega zgodovinskega obdobja, odvisno od našega področja raziskovanja.

V prvem delu diplomske naloge smo se posvetili teoretičnim osnovam. Navedli smo različne definicije jezikovnega stila in podrobneje predstavili jezikovno stilistiko. Vključili smo tudi kriterije besedilnosti po De Beaugrandu in Dresslerju, ki so prav tako ključni za jezikovnostilistično analizo. Nadalje smo se posvetili novinarskemu žanru – kolumni in poročevalskemu stilu, kot ga predstavi Korošec (1998). Ker smo analizirali le kolumne objavljene v reviji *Mladina*, smo v prvem delu namenili še nekaj besed o *Mladini* in izbranih avtorjih ter njihovih kolumnah.

V drugem delu smo predstavili rezultate jezikovnostilistične analize besedil. Pozornost smo namenili različnim platem jezika: morfološki, leksikalni, skladski in besedilni. Poskušali smo najti povezave med vsemi jezikovnimi ravninami. Kolumne smo analizirali tudi glede na nejezikovne vplive ter dodali glavne značilnosti poročevalskega sloga izbranih kolumnistov. Pri analizi smo se opirali na različne jezikoslovne priročnike: na Koroščevo *Stilistiko slovenskega poročevalstva*, *Slovar slovenskega knjižnega jezika*, De Beaugrandejev in Dresslerjev *Uvod v besediloslovje*, Kosovo *Literarno teorijo* in drugo literaturo.

2. Teoretično ogrodje

2.1. Jezikovni stil in stilistika

Stilistika je v *Enciklopediji slovenskega jezika* definirana kot: »1. Veda, ki raziskuje stilna sredstva bodisi jezika (stilistika jezika) bodisi stilne značilnosti besedil, razlaga njihovo iz besedila izhajajočo doživljajno vrednost (stilistika besedila). 2. Veda, ki proučuje funkcijske zvrsti (t. i. funkcijska stilistika).« (Toporišič 1992: 311) Toporišič stil opredeli kot izrabo prostih variantnih danosti, zlasti sredstev jezika, katerekoli jezikovne ravnine. (prav tam)

Toporišič nadalje stil definira: »stil je način izražanja z besedo. Tako kot se kdo izraža, kakor piše, tak je njegov stil« (Toporišič 2008: 22). Tomo Korošec pa stil v slovenskem jeziku razume kot »nekaj« (v besedilu), kar določa izbor različnih sredstev. Je načelo, kako so na primer v besedilu besede uporabljene, na sliki barve razporejene. Poznamo več vidikov stila: sistemski, postopkovni, teleološki, vidik prezentacije, besedilotvorni in sporočanjški. Definicija stila, ki bi zajela vse te prvine, ne bi bila uporabna, saj bi vsebovala preveč različnih informacij, zato se lahko opiramo na dve definiciji, ki zajemata bistvo. Prvo definicijo je podal češki jezikoslovec Karel Hausenblas: «Stil je eno od načel zgradbe besedila.» (Korošec 1998: 8). Drugo definicijo pa najdemo v Slovarju slovenskega knjižnega jezika: »stil je / tipični izbor jezikovnih prvin v besedilu (SSKJ). (Korošec 1998: 7–8)

Helena Kunster (2013: 53) v svoji monografiji *Izbrane teme iz besediloslovja, stilistike in pragmatike slovenskega jezika* piše, da je stil oz. slog odraz besedilne celote. Gradi ga skupni učinek vseh uporabljenih stilnih sredstev in posreduje štiri vrste stilističnih informacij: informacije o komunikacijski situaciji danega besedila, ki jo sporočevalec posreduje naslovniku, informacije o samozavedanju, razumevanju vloge in samopodobi tvorca, informacije o odnosu tvorca do prejemnika ter informacije o tvorčevem odnosu do jezika samega.

De Beaugrande in Dressler (1992) v knjigi *Uvod v besediloslovje* opredelita stil kot rezultat značilnega izbora med različnimi možnostmi za tvorjenje besedila. Tako lahko preučujemo stil enega samega besedila, celoten opus enega avtorja, besedila podobnih avtorjev, reprezentativna besedila celotnega zgodovinskega obdobja in besedila, ki so značilna za neko določeno kulturo in njen prevladujoč jezik. (prav tam, 21)

Pri razumevanju in tvorjenju besedil se prepletata jezikoslovje in stilistika kot del jezikoslovja. Ker se bomo v nadaljevanju ukvarjali z jezikovnostilistično analizo izbranih besedil, bomo najprej predstavili in razložili pojem jezikovna stilistika in njene najpomembnejše lastnosti. Za analizo besedil pa je vsekakor pomembno tudi besediloslovje, ki besedilo analizira kot kompleksno jezikovno-komunikacijsko enoto in ugotavlja skupne lastnosti vseh besedilnih vrst.

Z jezikovno stilistiko se je na Slovenskem ukvarjalo več različnih avtorjev, izpostavili bomo študijo Mojce Smolej, ki v svojem članku z naslovom Jezikovna stilistika ali zakaj brati obliko besedila piše, da pri analizi predmetnega področja jezikovne stilistike ter njenega povezovanja z ostalimi jezikoslovnimi področji in družboslovnimi vedami vsekakor ne moremo v celoti doumeti jezikovnega sloga določenega avtorja, temveč le enega izmed možnih približkov. Vsak avtor oz. govorec pri tvorjenju in vsak prejemnik pri razumevanju besedilo/sporočilo razume na edinstven, neponovljiv način. (Smolej 2011: 413)

Avtorica poudarja, da je temeljna značilnost jezikovne stilistike prav interdisciplinarnost. Ta »se odraža tako znotraj same jezikoslovne stroke kot tudi zunaj na ravni povezovanja z različnimi družboslovnimi in ostalimi vedami.« Kljub interdisciplinarnosti, tvorčevi svobodi ter prejemnikovi subjektivno pogojeni recepciji je jezikovna stilistika vseeno smiselna, saj kaže na možno upodobitev predmeta v enkratni podobi, ki je rezultat posebne organizacije izraznih sredstev. »Spoznavanje enkratnih ali ponovljenih organizacij izraznih sredstev pa priča o razvoju in zmožnostih samega jezika.« (prav tam, 413–414) Interdisciplinarnost se kaže na treh ravneh: znotraj same slovnice oz. jezikoslovne stroke, na zunaj s povezovanjem z drugimi vedami ali strokami in v upoštevanju vseh zakonitosti sporazumevalnih možnosti, kar zaobjema prvi dve smeri hkrati. »Jezikovnostilistična analiza znotraj jezikoslovja zahteva upoštevanje tako vertikalne kot hierarhične povezanosti posameznih jezikovnih prvin (fonološke, morfološke, skladske, semantične, besediloslovne itn.). Šele vključitev in poznavanje vseh ravni lahko ponudi (relativno) celovit pristop k jezikovnemu slogu določenega avtorja.« (prav tam, 414) Za dejansko razumevanje sloga pa ne smemo pozabiti na obdobje, v katerem je besedilo nastajalo. Poleg slogovnih navad je dobro poznati tudi navade obdobja, te pa lahko odkrivamo in razumemo le s pomočjo ostalih ved, npr. sociologije, antropologije, psihologije, zgodovine, umetnostne zgodovine, arhitekture ipd. Interdisciplinarnost jezikovne stilistike mora nujno upoštevati tudi umetnikovo svobodo in subjektivnost prejemnikove recepcije oz. jezikovne analize. Da bi torej dobili zares natančno

analizo, bi morali razčlenitev besedila izpeljati vse do prepoznavanja tvorčevih osebnoizkustvenih doživljanj oz. do celostne slike tvorčeve komunikacijske kompetence, v katero so vpleteni še drugi dejavniki (psihofizični, splošnokulturni, elokucijski, idiomatični ter ekspresivni), kar pa je tako rekoč zelo zahteva naloga. (prav tam, 414)

Mojca Smolej svoj članek zaključuje: »Kljub subjektivno pogojenim zaključkom, relativnosti vsakega predvidevanja, številnih in nujnih povezovanjih z drugimi jezikoslovnimi področji ter drugimi družboslovnimi in humanističnimi pa jezikovna stilistika vedno kaže na možnost predmeta v enkratni podobi, obliki, ki je rezultat posebne organizacije izraznih sredstev. Spoznavanje enkratnih ali ponovljenih organizacij izraznih sredstev nadalje priča o razvoju in zmožnostih samega jezika.« (prav tam, 417)

2.3 Besedilo in besedilnost

Besedilo je zaporedje jezikovnih znakov, ki mora biti koherentno, imeti mora sporočilno vlogo. Vsak jezikovni znak ima v sporočevalni verigi svojo obliko, v procesu tvorjenja in sprejemanja pa svojo funkcijo. Da besedilu lahko priznavamo besedilnost, morajo biti njegove sestavine medsebojno skladenjsko in logično povezane. V njem moramo prepoznati tudi tvorčev namen, ta pa določa komunikacijsko funkcijo besedila. (Kunster 2013: 7–8)

Po De Beaugrandu in Dresslerju (1992) je besedilo komunikacijska pojavitev, ki izpolnjuje sedem kriterijev besedilnosti: kohezijo, koherenco, namernost, sprejemljivost, informativnost, situacijskost in medbesedilnost. Najpomembnejši med naštetimi sta prvi dve (kohezija in koherenca).

V jezikoslovju poznamo več različnih definicij besedilnosti, vsem pa je skupno to, da za temeljno enoto priznavajo besedilo. V vsakem besedilu je treba analizirati zgradbo in funkcijo le-tega. »Temeljna enota strukturnega proučevanja je stavek, temeljna enota pomenskega (semantičnega) proučevanja je propozicija.« (Kunter 2013: 7) Osnovna enota besedila je poved. Med povedmi iščemo logičnopomenska razmerja, ta pa so kazalci vsebinske zgradbe besedila. (prav tam, 7)

KOHEZIJA

Da besedilu torej priznavamo besedilnost, mora izpolnjevati sedem kriterijev besedilnosti – prvi med njimi je kohezija. Je način, kako so sestavine površinskega besedila znotraj niza med seboj povezane. Površinske sestavine (besede, ki jih dejansko slišimo ali vidimo) so odvisne druga od druge v skladu s slovničnimi oblikami in konvencijami. Kohezija temelji na slovničnih odvisnostih. (Beaugrande, Dressler 1992: 12)

KOHERENCA

Drugi kriterij besedilnosti po De Beaugrandu in Dresslerju (1992) je koherenca. Gre za medsebojno površinsko povezanost komponent besedilnega sveta. »Relacije so vezni členi oz. vezi med pojmi, ki v besedilnem svetu nastopajo skupaj.« Vsaka vez je nosilka oznake pojma, na katerega je vezana. Včasih relacije v besedilu niso eksplicitno navedene, v tem primeru uporabniki jezika sami dodajo toliko potrebnih relacij, da besedilo postane smiselno. Smisel ne izhaja iz teksta, temveč iz interakcije med védenjem, predstavljenim v besedilu, ter shranjenim védenjem o svetu uporabnika jezika. Koherenca ni toliko značilnost samih besedil, marveč rezultat kognitivnih procesov besedilnih uporabnikov. (prav tam, 13–15)

NAMERNOST

Prva dva kriterija sta besedilno usmerjena pojma, tretji pa se nanaša na hotenje tvorca besedila. Pri namernosti (intencionalnosti) zajamemo namere tvorca besedila, da bi le-to bilo koherentno in kohezivno, da bi služilo uresničitvi njegovih namer, npr. za posredovanje védenja ali za doseg določenega cilja. (prav tam, 15)

Helena Kunster dodaja, da je »tvorčev sporočevalni namen hotenje tvorca, da bi z izrekanjem opravil določeno dejanje.« Prikazati védenje in dobiti določen odgovor oz. podatek; pozvati naslovnika oz. vplivati na njegova čustva, mišljenje, delovanje; vzdrževati stik z naslovníkom; naslovníku zagotoviti, da bo tisto, za kar se zavezuje, tudi uresničeno; z besedilom izvršiti spremembo stvarnosti; razodeti svoja čustva, vrednote, mišljenje. (Kunster 2013: 57)

SPREJEMLJIVOST

Četrty kriterij imenujemo sprejemljivost. Sprejemljivost je pripravljenost sprejemnika besedila, da v danem nizu vidi kohezivno in koherentno besedilo, ki je zanj koristno ali relevantno. Njegova pripravljenost je odvisna od tipa besedila, socialnega ali kulturnega

okolja in zaželenosti ciljev. Če je sprejemljivost omejena, je komunikacija lahko otežena, saj se tvorci besedila velikokrat zanašajo na naslovnikovo pripravljenost, da bo besedilu priznal sprejemljivost. Tvorci zato velikokrat ponujajo besedila, ki od sprejemnika zahtevajo pomembne prispevke, npr. priporočila, navodila, opozorila. (De Beaugrande, Dressler 1992: 16)

INFORMATIVNOST

Naslednji, peti kriterij besedilnosti je informativnost. Ta predstavlja količino (ne)pričakovanosti ali (ne)znanosti predstavljenih sestavin teksta. Besedila z visoko informativnostjo so težja za razumevanje kot tista z manjšo informativnostjo, slednja pa so lahko dolgočasna ali celo pripeljejo do zavrnitve besedila. (prav tam, 16–17)

SITUACIJSKOST

Situacijskost so dejavniki, ki napravijo besedilo glede na komunikacijsko situacijo relevantno. Situacija določa smisel in rabo besedila. (prav tam, 17) To velja tako za situacijo, ki obstaja v tem trenutku, kot tudi tisto, ki se jo da rekonstruirati. (prav tam, 116)

MEDBESEDILNOST

Zadnji kriterij besedilnosti imenujemo medbesedilnost, označuje odvisnost tvorjenja oz. sprejemanja besedila od poznavanja enega ali več že znanih besedil. Medbesedilnost določa razvoj tipov besedil kot razredov besedil s tipičnimi lastnostmi. Pri določenih besedilnih tipih je medbesedilnost zelo pomembna, na primer pri oceni, kritiki, parodiji ... Tvorec mora v teh primerih vedno upoštevati tudi poprejšnje besedilo, o njem mora biti (nekoliko) seznanjen tudi sprejemnik. (prav tam, 18)

Zgoraj predstavljeni kriteriji funkcionirajo kot konstitutivna načela komunikacije s pomočjo besedil. Ta določajo in ustvarjajo prepoznavno vedenjsko obliko, ki se – če načela niso upoštevana – lahko poruši. Poleg konstitutivnih načel morajo obstajati še urejevalna načela, ta besedilno komunikacijo kontrolirajo, a je ne definirajo. Predstavljamo si najmanj tri urejevalna načela: učinkovitost besedila, efektnost besedila ter ustreznost besedila. Prvo je odvisno od stopnje truda udeležencev v komunikaciji pri uporabi besedila, drugo je odvisno od tega, ali besedilo naredi močan vtis in ali ustvarja ugodne razmere za doseg cilja, tretje, zadnje pa izhaja iz usklajenosti med situacijskih kontekstom ter načinom, kako so kriteriji besedilnosti dejansko upoštevani. (prav tam, 18)

2.4 Publicistično besedilo in poročevalski stil

Monika Kalin Golob za publicističnofunkcijsko zvrst pravi, da le-ta »zajema javna besedila, namenjena javnosti, torej besedila množičnih medijev, to pa so dnevniki, tedniki, mesečniki, radio, televizija, plakat ...« (Kalin Golob 2005: 87) V svoji analizi bomo analizirali izključno kolumne, ki jih po razvrstitvi funkcijskih zvrsti¹ uvrščamo med publicistično zvrst. Kalin Golob med glavne značilnosti publicistike navaja aktualnost, publiciteto in prepričevalnost (prav tam), kar so tudi značilnosti naših izbranih kolumn.

Publicistično besedilo ima predvsem posredovalno vlogo med tvorcem in prejemnikom. (Toporišič 1992: 238) Lahko je posredovalno, poročevalno, razpostavljalno, presojevalno ali navodilno, nekatera publicistična besedila so tudi leposlovno nadahnjena. (Toporišič 2000: 721) Med ta besedila sodijo novice, kratke novice, reportaže, poročila, kolumne, intervjuji, ocene ... Tvorec je največkrat specializiran na določenem področju in je nosilec znanja, prejemnik pa širše občinstvo pri družbeno pomembnih in zanimivih dogajanjih. Publicistična besedila so tako družbotvorna kakor tudi raziskovalna. (Toporišič 1992: 238)

Jezik v teh besedilih je publicistično funkcijsko zaznamovan. (prav tam, 238) Publicistični jezik je zelo raznovrsten, saj se strokovnjaki, ki pišejo publicistična besedila, trudijo, da bi jezik bil zanimiv za širšo javnost; namenjen različnim interesom, od politike in znanosti, do športa in zabave. Zmeraj pa je zanj značilna posredovalna vloga. (Toporišič 2000: 30)

Na jezikovni stil v publicističnih besedilih vplivajo tako objektivni kakor tudi subjektivni dejavniki. Tomo Korošec med objektivne stilotvorne dejavnike uvršča vrsto dogodka, ki ga novinar želi upovedati, vrste njegove delavne obveznosti, izbor poročevalskega žanra, uredniške zahteve, značilnosti posameznega medija ter dolžino samega besedila. Subjektivni dejavniki po Korošču pa so izobraženost, nadarjenost, izurjenost in razgledanost avtorja, njegov smisel za delo z mediji in znanje o njihovih tehnoloških zmožnostih ter znanje jezika in čim globlje razumevanje njegovih stilno-izraznih značilnosti. (Korošec 2005: 63–64)

Tomo Korošec je povezal jezikovno stilistiko s publicističnimi besedili in znotraj publicistične funkcijske zvrsti definiral poročevalski stil, značilen za besedila, ki dnevno nastopajo v množičnih medijih. V izraz poročevalski stil je zajeto vse, kar teorija

¹ Funkcijske zvrsti jezika so jezikovne značilnosti, ki se jih uporablja v določeni vrsti besedil. Ločimo praktičnosporazumevalno, publicistično, umetnostno in znanstveno zvrst. Te se nato delijo še na podzvrsti. (Toporišič 1992: 46)

novinarskega sporočanja zajema s stalnimi oblikami novinarskega sporočanja, tj. z zvrstmi, vrstami in žanri. Poročevalska besedila deli na dve zvrsti: 1. besedila, zasnovana predvsem z namenom prenesti sporočilo oz. informirati, 2. besedila, ki v iskanju stika z naslovniki gradijo na vplivanjskih, apelnih ter vrednotenjskih sporočanjskih vlogah. (Korošec 1998: 10–12) Na isti način poročevalska besedila deli tudi Manca Košir v svoji monografiji *Nastavki za teorijo novinarskih vrst*.

V poročevalskih besedilih se pojavljajo jezikovna sredstva, ki so glede na stilno vrsto treh stopenj. Ta sredstva se v posameznih žanrih pojavljajo v različni meri, npr. avtomatizmi so zelo pogosti v poročevalskih besedilih, aktualizmi v presojevalnih. (Korošec 1998: 12–13) Jezikovna sredstva prve stopnje imajo ničelno vrednost in so indiferentna, jezikovna sredstva druge stopnje so avtomatizmi, tretje pa aktualizmi. Avtomatizem je nevtralno jezikovno sredstvo in nastane takrat, ko jezikovno sredstvo prve stopnje opravlja posebno funkcijo. Avtomatizacija je po Korošču: »ustaljevanje posameznih jezikovnih sredstev, da postanejo za opravljanje določene naloge običajna in se utrdijo v konvenciji med tvorci in naslovniki«. Čeprav so avtomatizmi zaznamovana jezikovna sredstva, v poročevalskih besedilih delujejo nevtralno. (prav tam, 13–15) V nasprotju z avtomatizacijo, aktualizacija pomeni neko novo, posebno, celo nenavadno uporabo jezikovnih sredstev za doseg posebnega učinka. Aktualizem je torej jezikovno sredstvo druge stopnje, preneseno v drugo funkcijsko zvrst, zaradi česar postane zaznamovano. Aktualizmi so namenjeni le za enkratno uporabo. (prav tam, 14–16) Korošec mednje šteje interpunkcijske naslove, obnovitve, prenovitve, trope, frazeme, vulgarizme ter druge zaznamovane besede, ki imajo v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* stilno-plastne, časovne in ekspresivne kvalifikatorje. (prav tam, 18–26)

2.5 Kolumna

V *Novinarskem leksikonu* Dušan Đurić poda naslednjo definicijo kolumne. Pravi, da se je izraz kolumna (columna) ohranil vse od antike. Takrat so ga uporabljali za tekste, pisane v vrsticah, ena pod drugo, danes pa se ga uporablja v publicističnih besedilih, napisanih v podobni obliki, torej v obliki stebra. Kolumna je postala žanr v novinarstvu, ki je pogosto opremljen s fotografijo ali karikaturavo avtorja. Pisana je v prvi osebi z neprikrito ironijo in včasih tudi satirično karakteristiko. Rezervirana je samo za najvidnejše avtorje in stalne ali »gostujoče« kolumniste. Običajno jo najdemo na stalnem mestu v reviji ali časopisu, je

stalnega formata (po navadi na eni strani, nekje tudi na dveh), s stalnim nadnapisom. (Đurić 2003: 183)

Manca Košir v delu *Nastavki za teorijo novinarskih vrst* za kolumno uporablja izraz kolumen in piše, da je kolumen novinarski žanr, ki je bil v slovenskem tisku izjema in ne pravilo. (Košir 1988: 86) Čeprav avtorica uporablja izraz kolumen, bomo v diplomski nalogi v nadaljevanju uporabljali izraz kolumna. Košir poudari, da je kolumno v slovensko novinarstvo ustalil ravno tednik *Mladina*. (prav tam, 86) Kolumno lahko uvrstimo v interpretativno novinarsko zvrst, saj se le-ta kaže kot subjektivno sporočilo, avtorji k obravnavanemu predmetu pristopajo angažirano in so s svojimi mnenji v besedilu vedno prisotni. Funkcija takih besedil je interpretativna, kajti ta obsegajo mnenja, prepričanja, predstave in vrednostne sodbe. (Košir 2005: 34)

Teoretične opredelitve kolumne na Slovenskem se je v magistrski nalogi lotila tudi Minca Šegula (2016) in ugotovila, da je »kolumna žanr, ki ga poleg specifičnega predmetnega pisanja in avtorjeve interpretacije najbolj določa avtentičen oziroma originalen jezikovni stil« (prav tam, 15).

Pisec kolumn, kolumnist, se v svojih prispevkih loteva tem, ki jih je po njegovem mnenju treba izpostaviti ter približati javnosti. Pri tem ima po navadi povsem proste roke. (Šegula 2016: 3) Po navadi je znan po specifični izbiri predmetov svojega komentiranja in po svojem avtentičnem stilu pisanja. V prispevkih razkriva ozadja pomembnih dogodkov, vedno dodaja tudi svoje subjektivno mnenje in svoj pogled na obravnavani dogodek. (Košir 1988: 86)

2.6 Revija *Mladina*

Mladina je splošnoinformativni politično-kulturni tednik, ki je začel izhajati leta 1943 v Ljubljani in izhaja še danes. Komentira najnovejše ter najaktualnejše dogodke z liberalne/leve perspektive. V največji meri obravnava politične teme, a v njej v manjši piše tudi o gospodarstvu, kulturi, športu, znanosti, kulinariki, alternativnih praksah in okoljevarstvu. Že od vsega začetka se tem loteva kritično in širi nove, progresivne ideje, tako je tudi postala ena najpopularnejših ter najvplivnejših političnih revij v Sloveniji. (*Mladina* (revija): Iz Wikipedije, proste enciklopedije)

Njegova predhodnica je bila istoimenska filomarksistična revija *Mladina* (1924/25–1927/28), izdajal jo je Srečko Kosovel s pomočjo skupine študentov ljubljanske univerze. Za njo je prišla med bralce *Svobodna Mladina* (1928–29), a je izšlo le nekaj števil. Neposredna predhodnica današnje *Mladine* pa je bilo glasilo *Mlada Slovenija*, ki je izhajalo le dve leti. (Javornik 1997: 168)

Januarja 1943 je v Ljubljani izšla prva številka *Mladine* kot glasila Zveze slovenske mladine, podmladka komunistične partije. Delovala je kot partijsko usmerjena revija za »mlade« vse do začetka 80. let, ko se je vsebinsko preoblikovala in potem v zadnjih letih Jugoslavije postala eden najbolj citiranih časnikov v Jugoslaviji. (Nežmah 2012: 313)

Mladina je že med NOB imela opazno spodbujevalno in ozaveščevalno propagandno vlogo in jo nadaljevala tudi po letu 1945. Že od vsega začetka je kritično pisala o družbenih problemih, veliko se je posvečala pravicam in dolžnostim mladine, največ fokusa pa je usmerila v aktualno politično dogajanje. V 50. in 60. letih pa se je revija preusmerila na razvedrilno, kulturno in zabavno področje. Vsebinsko se je začela spreminjati šele po letu 1976. V 80. letih se je kritičnost *Mladine* stopnjevala in uredništvo je bilo v tem obdobju pod stalnim formalnim in neformalnim pritiskom politične oblasti, a je revija kljub temu še naprej načeno zgodovinske in pereče politične teme. Najbolj kritične številke je oblast prepovedala in zasegla. Šele leta 1982, po 11. kongresu Zveze socialistične mladine Slovenije v Novem mestu, se je osvobodila podrejene politične vloge in postala avantgardno opozicijsko glasilo prenovljene mladinske organizacije. *Mladina* je pridobila je samostojen publicistični status in postala zelo popularna – v takšni luči ostaja tudi danes. (Javornik 1997: 168)

Mladina je do sedaj zamenjala veliko glavnih urednikov, med vsemi leti njenega delovanja so jo med drugimi urejali: Mitja Vošnjak, Marinka Golouh, J. Gašperšič, B. Zupančič, S. Pregl, Andrej Pengov-Bitenc, Vili Pšeničny, Robi Kovšca, Mile Šetinc, Bojan Korsika, Robert Botteri, Jani Sever idr. (prav tam, 169) Trenutni glavni urednik je Grega Repovž.

Mladina od 1974 podeljuje priznanje zlata ptica mladim kulturnim ustvarjalcem in poustvarjalcem, nagrado zlati M pa mladim za dosežke v zabavni glasbi in pri oddajah Radia televizije Slovenije. Spodbuja in nagrajuje tudi delo mladih novinarjev. (prav tam, 169)

2.7 Kolumne *Mladine*

Pisci kolumn v *Mladini* obravnavajo najrazličnejše aktualne teme, od politike, družbe, najrazličnejših odmevnih svetovnih dogodkov, do kulture pri nas in po svetu. Pisci kolumn so stalni in vsak ima v reviji svoj nadnapis (po Đuriću 2003), pod katerim objavljajo svoje prispevke. V *Mladini* najdemo 11 nadnapisov in s tem tudi 11 kolumnistov. To so: Uvodnik (Grega Repovž), Dva leva (Vlado Mihelj), Kolumna (Janko Lorenci), Pamflet (Bernard Nežmah), Ihta (Maja Novak), Hrvaška (Heni Erceg), Ekonomija (dr. Bogomir Kovač), Žive meje (N'toko), Javna pamet (Jože Vogrinc), Pod črto (Jurij Gustinčič) in Politika (Marcel Štefančič jr.). Vsak nadnapis ima svojega kolumnista in obravnava kolumnistov najzanimivejši dogodek tedna. Nekateri avtorji svoje prispevke objavljajo v vsaki številki revije, nekateri vsakih 14 dni, nekateri pa še redkeje (ob velikih dogodkih na svojem področju).

Mladinine kolumne se loteva tudi Manca Košir (1988) in pravi, da se »Mladinini kolumnisti držijo politične in ekonomske sfere in jo analizirajo stvarno, s strokovno aparaturo« (prav tam, 86). Avtorica meni, da slovensko novinarstvo ni nikoli bilo najbolj naklonjeno močnim figuram in izrazitim individualnostim, zato je bila kolumna tudi tako redke novinarski žanr v slovenskem časopisju. »Mladina je obudila ta žanr prav zato, ker odpira drugačne medijske prostore in si gradi specifično medijsko podobo. Zanj pa je lahko ena najrazličnejših potez prav žanr kolumen in izbira »pravih« komentatorjev zanj« (prav tam, 86).

V diplomski nalogi bomo obravnavali osem izbranih kolumn iz štirih različnih nadnapisov, in sicer Uvodnik, Pamflet, Žive meje ter Ihta, zato bomo natančneje predstavili le izbrane avtorje in njihove kolumne.

2.7.1 Grega Repovž: Uvodnik

Grega Repovž je trenutni odgovorni urednik revije *Mladina* in nosi to vlogo že od novembra 2006. Ker nismo našli nobenega zanesljivega vira, ki bi nam podal splošne osebne podatke o Gregi Repovžu, smo pisali na uredništvo *Mladine* in jih prosili za potrebne podatke (letnica in kraj rojstva, izobrazba ter pretekla delovna mesta). Uredništvo nam je odpisalo, da je našo elektronsko pošto posredovalo uredniku, vendar nam ta nanj ni odgovoril.

Repovževa kolumna z naslovom Uvodnik je nekakšen uvod v vsako številko *Mladine* in se kakor vsak uvod nahaja na samem začetku, v tem primeru še pred kazalom. V Uvodnik nas v vsaki številki humorno vpelje kratek strip Diareja, eden najpopularnejših in najbolj znanih delov celotne revije. Diareja in Uvodnik vsebinsko nista vedno povezana, včasih pa eden drugega odlično dopolnjujeta in tako bralca še bolj pritegneta. Repovž ima tako rekoč najtežje delo izmed vseh avtorjev revije, saj bo njegova kolumna prva stvar, ki jo bo bralec prebral v vsaki številki, prvi vtis pa je pri medijih nadvse pomemben, če ne celo najpomembnejši. Avtor v svoji kolumni piše o najaktualnejši novici, dogodku, ki se je zgodil v tednu, ko je številka *Mladine* objavljena. Zaradi tega ne moremo predpostaviti, o čem Repovž največ piše, saj se veliki dogodki dogajajo na vseh področjih. Obravnavane teme in dogodke včasih le opiše in bralce o njih obvesti, največkrat pa se jih loteva kritično in eksplicitno poda svoje osebno mnenje.

2.7.2 Bernard Nežmah: Pamflet

Bernard Nežmah je slovenski novinar, kolumnist, komentator in visokošolski profesor. Rodil se je leta 1961 v Ljubljani, kjer je kasneje diplomiral iz primerjalne književnosti in sociologije na Filozofski fakulteti. Po diplomi se je v Goeteborgu na Švedskem izpopolnjeval v podiplomskem študiju lingvistike. S Švedske se je ponovno vrnil v Ljubljano in na Filozofski fakulteti magistriral in tudi doktoriral iz sociologije. Bil je urednik na Radiu Študent, glavni urednik *Mladine*, kolumnist in novinar *Mladine*, komentator na RTV Slovenija in raziskovalec na Inštitutu Nove revije. Pisal je strokovne in znanstvene članke o politiki, medijih, lingvistiki, sociologiji ter kulturi, ki so bili objavljeni v različnih revijah in antologijah, npr. v *Novi reviji*, *Phainomeni*, *reviji Ampak*, *Medijski preži*, *Ekranu*, *Problemih* itd. Nežmah je leta 1997 in 2007 za izstopajoče publicistično delo prejel Jurčičevo nagrado. Izdal je tudi pet samostojnih znanstvenih in strokovnih monografij, in sicer: *Kletvice in psovke* (1997; 2011), *Zrcala komunizma* (2007), *Jelcinova Rusija* (2007), *Ekosofe* (2009) in *Časopisna zgodovina novinarstva* (2012). (Bernard Nežmah: Biografija. Inštitut Nove revije, Zavod za humanistiko)

Bernard Nežmah se v svoji kolumni Pamflet največ posveča aktualnim političnim temam, najpogosteje domačim. V njej piše o političnih goljufijah, delovanju slovenskih sodišč in aktualnih političnih ter gospodarskih medijsko aktualnih sojenjih, predlogih novih zakonov in

delovanju našega parlamenta nasploh. V prispevkih pa lahko beremo tudi o različnih družbenih, kriminalnih, medijskih razvpitih dogodkih (domačih in svetovnih). Opozarja na napake Slovenije in slovenske družbe, pri tem pa pozornosti ne usmeri izključno na politike, temveč na družbo kot celoto. Poleg domačega dogajanja komentira tudi politične probleme in najrazličnejše sodobne dogodke v tujini, in čeprav se ne tičejo naše države, jih Nežmah v svoji kolumni vseeno obravnava na način, da o njih piše kritično, v upanju, da tuje napake ne bodo ponovljene tudi doma. V Pamfletu piše tudi o zgodovinskih temah, te povezuje s sodobnostjo in išče raznovrstne vzporednice. Pri tem spet opozarja na stare napake in večkrat predlaga, kako le-teh ne ponoviti.

2.7.3 N'toko: Žive meje

N'toko oziroma Miha Blažič je slovenski raper, kolumnist in blogger. Rodil se je leta 1980 v Novem mestu, družina pa se je hitro po njegovem rojstvu preselila v Združene države Amerike, kjer je N'toko tudi odraščal. V Slovenijo se je vrnil v času študija in na Univerzi v Ljubljani pričel s študijem na Teološki fakulteti, vendar študija ni končal, saj se je raje posvetil glasbi. (N'toko: Iz Wikipedije, proste enciklopedije) Svoje umetniško ime N'toko je Blažič prevzel od kamerunskega nogometaša RONALDA N'TOKA, ki je v devetdesetih letih igral za slovenski nogometni klub Elan. Svojo glasbeno kariero je začel pri funky-jazz-rap skupini Moveknowledgement, dvakrat pa osvojil tudi prvo mesto na državnem »freestyle« tekmovalju. (N'toko: Parada ljubezni (2010). Siol.net: Glasba) Do danes je izdal sedem študijskih albumov in s svojo glasbo izstopil iz utrjenih žanrskih modelov rap glasbe. (N'toko: Iz Wikipedije, proste enciklopedije) Poleg glasbene kariere na svoji spletni strani piše in objavlja blog, v reviji Mladina pa od leta 2013 vsakih štirinajst dni kolumne pod naslovom Žive meje.

Žive meje Miha Blažič piše pod psevdonimom N'toko in v njih kritično obravnava najrazličnejše aktualne družbene teme. Zelo rad se loti t. i. tabu tem in jih v prispevkih na svojevrsten način poskuša razbiti. N'toko se vsake kolumne loti kritično in se v njej ne boji eksplicitno izraziti svojega mnenja. Na obravnavane teme gleda z vidika mladega človeka, ki od družbe pričakuje boljše in pozitivnejše stvari. V kolumnah pa seveda ne samo graja človeštva, temveč velikokrat izpostavi dobre stvari.

2.7.4 Maja Novak: Ihta

Maja Novak je slovenska pisateljica, prevajalka, novinarka in pravnica. Rodila se je leta 1960 na Jesenicah, odraščala pa v Novi Gorici. Študirala je pravo na Pravni fakulteti v Ljubljani in tam tudi diplomirala. Dve leti je delala kot pripravnica, nato kot tajnica pri Svetovnem slovenskem kongresu, poslovna sekretarka v Jordaniji, novinarka ter prevajalka. Maja Novak piše tako za otroke kot tudi za odrasle. Do sedaj je napisala že štiri mladinska pripovedna dela za otroke (*Kufajn, Kufina in kamela Bombla* (1995), *Vile za vsakdanjo rabo* (1998), *Male živali iz velikih mest* (1999), *Ura zoologije* (2003) in sedem pripovednih del za odrasle: *Izza kongresa ali Umor v teritorialnih vodah* (1993), *Zarka* (1994), *Cimre* (1995), *Zverjad* (1996), *Karfanaum ali As killed* (1998), *Mačja kuga* (2000), *Gea, Hit et nunc* (2003). Poleg avtorske literature prevaja tudi različne francoske, italijanske, angleške ter srbske avtorje in avtorice. Avtorica je leta 1997 za roman *Cimre* in zbirko kratke proze *Zverjad* prejela nagrado Prešernovega sklada. (Maja Novak: Iz Wikipedije, proste enciklopedije)

Maja Novak v *Mladini* piše svoje kolumne z naslovom Ihta. V njenih prispevkih lahko beremo od kulturnih, političnih, družbenih, tabloidnih, do osebnih tem. V kolumnah je vsekakor velika mera subjektivnega mnenja avtorice, ki bralca s svojimi komentarji ne poskuša »zaviti v vato« in biti do njega uvidevna in prijazna, temveč svoje mnenje izrazi eksplicitno, brez vsakih olepšav. V veliko kolumnah bralcem pokaže svoje šibke točke in svoje pomanjkljivosti in na ta način poskuša širši množici pokazati, da je tudi ona le slehernik s svojim lastnim mnenjem, ki mu lahko vsakdo oporeka. Bralcem želi pokazati svoje dobre lastnosti in tudi svoje napake, saj meni, da je le kombinacija obojega, Majo Novak naredi Majo Novak. Verjetno zaradi tega, tako velikokrat v kolumne vključi osebni dogodek in ima kolumna sama nadnapis Ihta. Maja Novak se torej z ihto loteva najširših tem in besedilom poda pravo merico le-te.

3. Analiza

Za analizo sem si izbrala osem kolumn štirih različnih avtorjev, po dve kolumni vsakega avtorja. Iz njih sem poskušala izluščiti ključne značilnosti njihovega jezikovnega stila, ker pa sta dve kolumni definitivno premalo, da bi lahko iz njiju razbrala vse značilnosti avtorjevega sloga, sem pregledala večje število kolumn, v analizo vključila po dve. Izbrala sem kolumne, ki so bile objavljene v *Mladini*, izdane leta 2017. Želela sem si izbrati le dve številki revije,

vendar ker kolumne N'toka in Maje Novak izhajajo na 14 dni in to izmenično, sem si morala izbrati še dve dodatni številki. Tako sem si za analizo izbrala revije št. 6 (10. 2. 2017), št. 7 (17. 2. 2017), št. 18 (5. 5. 2017) in št. 19 (12. 5. 2017). Pregledala pa sem različne kolumne izbranih avtorjev od leta 2013 naprej, da sem lahko videla tudi stilne in jezikovne spremembe posameznih avtorjev. Pred analizo si nisem postavila raziskovalnih kriterijev, izhajala sem namreč neposredno iz besedil samih. Poskušala sem upoštevati vse jezikovne ravnine, morfološko, semantično, sintaktično ter besedilno raven, hkrati sem skušala najti tudi povezave med njimi. Poleg tega sem v analizo kolumn vključila še De Beugrandejeve in Dresslerjeve kriterije besedilnosti, če so se mi le-ti za analizo zdeli pomembni.

Jezikovnostilistično analizo izbranih besedil bom ločila po avtorjih, pri vsaki jezikovni ravnini bom pisala v istem vrstnem redu: 1. Grega Repovž, 2. Bernard Nežmah, 3. N'toko in 4. Maja Novak. Analize izbranih dveh kolumn posameznega avtorja ne bom ločevala, temveč bom obe zajela v celoto.

3.1 Nejezikovni vplivi

Na stil pisanja izbranih avtorjev definitivno vplivajo številni zunajjezikovni dejavniki, v nadaljevanju bom izpostavile le tiste, ki jih je mogoče razbrati iz pregledanih in izbranih kolumn ter informacij o avtorjih. Na stil pisanja vseh avtorjev sta v prvi vrsti pomembna objektivna stilotvorna dejavnika, izbira novinarskega žanra kolumna in prevladujoča tematika pisanja, aktualno politično dogajanje doma in po svetu ter družba. To je ena glavnih značilnosti kolumne, razkrivanje ozadja kolumnistu najpomembnejših dogodkov. (Košir 1988: 86)

Repovževe kolumne se pričnejo z naslovom, ki je vedno ironično obarvan in največkrat zajame bistvo celotnega teksta, npr. v izbrani kolumni (12. 5. 2017) piše o predsedniku zveze združenj borcev in njegovem neprimernem ozmerjanju slovenske desnice, ki po Repovževem mnenju laže že najmanj od druge svetovne vojne. Avtor pa je kolumno naslovil Seveda so lažnivi. Kot objektivne dejavnike je mogoče prepoznati tudi pisni prenosnik in ponavljajoče se okoliščine – kolumne izhajajo v vsaki številki *Mladine* (torej enkrat tedensko) in so čisto na začetku revije ter obsegajo približno $\frac{3}{4}$ strani. O subjektivnih dejavnikih ni mogoče govoriti brez poznavanja avtorja, opaziti je mogoče le ostro nasprotovanje slovenski politični desnici.

Bernard Nežmah po naslovu kolumne vedno doda še odebeljen uvodni del, s katerim nas kratko in jedrnato obvesti, o čem/kom bo v nadaljevanju pisal. Isto kot v Repovževih, tudi v Nežmahovih kolumnah največkrat beremo o aktualnem političnem dogajanju. V nasprotju s prvim avtorjem se Nežmah večkrat loteva tudi zgodovinskih političnih tem, kar bi lahko umestili pod subjektivne dejavnike, saj je avtor mnogih znanstvenih člankov in avtor monografije o slovenski zgodovini novinarstva. Na podlagi tega lahko predvidevamo, da je Nežmahu to področje blizu in ga zelo dobro pozna, dodaten dokaz temu je še nadnapis njegove kolumne Pamflet, ki je včasih v novinarstvu nosil isto vlogo, kot jo danes kolumne (če ne celo pomembnejšo).

Na začetku N'tokovih tekstov ravno tako opazimo odebeljen uvod, v katerem brez cenzure poda svoje mnenje o sledeči temi ali dogodku, ali pa bralcem postavi retorično vprašanje. V njegovih kolumnah največkrat beremo o slovenski družbi oz. o tem, kako družba v tujini (predvsem Amerika) vpliva na slovensko družbo in življenje mladih. Njegov izbor tematike pisanja bi uvrstili med subjektivne dejavnike, saj je avtor odraščal v Ameriki in tamkajšnje življenje dobro pozna in ga lahko predstavi s prve roke. V svojih prispevkih ameriške »muhe« največkrat kritizira in poskuša Slovence opozoriti, da čez lužo ni vse tako idealno kot se zdi na televiziji in na filmskih platnih. N'toko je tudi eden mlajših avtorjev Mladine, zato obravnava temu primerne teme, npr. moderna glasba, politično dogajanje na socialnih omrežjih, stil življenja mladih očetov ipd. N'toko v največjem deležu piše v knjižnem jeziku, včasih uporabi pogovorni jezik, v besedila pa vnaša veliko angleških citatov: »WTF«, »people who don't give a shit«, (17. 2. 2017) kar bi prav tako uvrstili med subjektivne dejavnike.

V Ihti Maje Novak je uvodni del besedila prav tako zapisan z odebeljenimi in večjimi črkami, v njem bralcu sporoča različne informacije; od kratkega bistva celotnega besedila, ironično obarvane misli, retoričnega vprašanja do osebnega mnenja o obravnavanem dogodku. Subjektivni dejavnik kolumn Maje Novak so največkrat tematike, ki jih odpira. Ker je avtorica doma s Primorske, večkrat piše o življenju na robu Slovenije, o Italiji. Na začetku kolumn poda svoje mnenje, ki ga v nadaljevanju z argumenti in protiargumenti tudi pojasni. Korošec je za tak tip začetka uvedel pojem ugotovitveni besedilni nastop. To je najmanjši, na začetku besedila stoječi del besedila in predstavlja ugotovitev oz. oceno o pojavu ali problematiki iz aktualne stvarnosti. (Korošec: 1998: 235–237)

3.2 Morfološka in leksikalna ravnina

Z analizo smo ugotovili, da Grega Repovž svoje kolumne piše v knjižnem jeziku in vanj v manjši meri vključuje zvrstno zaznamovane besede in besedne zveze. V izbranih dveh kolumnah so takšne besede *blef* (17. 2. 2017), ki je v slovarju *Slovenskega pravopisa* (2001) označen s kvalifikatorjem neknjižno pogovorno, z *lažnivimi kurci* (12. 5. 2017), ob katerem v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* najdemo kvalifikator vulgarno in *cepec* (12. 5. 2017), ki je v *SSKJ* označen s kvalifikatorjem ekspresivno. Knjižna jezikovna sredstva, ki se po navadi rabijo v znanstvenem in leposlovnem jeziku so *kolaboracionistična oblast* (12. 5. 2017), *kvizlinge* (12. 5. 2017), *katoliška milica* (12. 5. 2017), *nečastno in poniglavo* (12. 5. 2017). Repovž pa v svojih besedilih velikokrat uporablja različne kratice in ob prvi pojavitvi ne pojasni njihovega pomena, avtor od bralca pričakuje, da bo kratico poznal. V izbranih dveh kolumnah najdemo štiri takšne primere: *360.000 evrov je od tega dobila OECD* (17. 2. 2017), *nižji BDP na prebivalca* (17. 2. 2017), *NLB* (17. 2. 2017) ter *poslanec SDS* (12. 5. 2017). V zadnjem primeru pojasnitev pomena kratice niti ni potrebna, saj se le-ta v takšni obliki pojavlja in uporablja v vseh množičnih medijih. Avtor v svoje kolumne redko vnese tudi kakšen frazem: *pišmeuhovski* (17. 2. 2017). Kot je že pisala Erika Kržišnik, frazemi besedilu dodajo ekspresivno in subjektivno vrednost in služijo predvsem izražanju razmerij do predmetnosti in pojavnosti (Kržišnik 1996: 176).

Nežmah svoja besedila piše v knjižnem jeziku in vanj prav tako vnaša zvrstno zaznamovane besede in besedne zveze. V izbranih kolumnah s kvalifikatorjem sleng v slovarju *Slovenskega pravopisa* najdemo le izraz: *mega bombo* (12. 5. 2017). Nežmah pa v kolumne vnaša veliko več besed in besednih zvez, značilnih za strokovna besedila, to so: *Brglez je s svojimi filipikami deloval* (17. 2. 2017), *koliko kotirata Brglez in Cerar* (17. 2. 2017). Največkrat gre za izraze, značilne za politično ali ekonomsko stroko. Kolumnist v svoja besedila vpelje tudi veliko lastno priložnostno tvorjenih besed in besednih zvez, ki delujejo kot neologizmi. Ti besedilo poživijo, avtor se poigrava z besedotvornimi postopki in s tem ustvarja stik z naslovnikom. Od njega pričakuje, da bo prepoznal stilni namen uporabe novih besed (Korošec 1998: 26). Ti neologizmi v izbranih besedilih so: *na družbenih omrežjih se namreč kotijo laži* (17. 2. 2017), *novostara zaveznika* (17. 2. 2017). Za še dodatno ekspresivnost kolumn avtor v tekst vnaša frazeme in jih prenovi: *pobijejo na mah* (12. 5. 2017), *potoči okoljsko solzo* (12. 5. 2017). Neknjižni pogovorni jezik in tujejezične citate v Nežmahovih besedilih najdemo le v obliki citatov, ki jih avtor vedno označi z narekovaji in zapiše, koga citira, v izbranih

besedilih najdemo le en takšen primer, in sicer citat nižje pogovornega jezika: "*Ti pa men' ne boš af'n guncal!*" (12. 5. 2017). Taki citati kažejo, da tvorec pomensko vsebino besede negativno vrednoti, Korošec jih glede na njihovo močno neknjižnost šteje k izrazitim aktualizmom. (Korošec 1998: 19)

V nasprotju s prvima dvema kolumnistoma N'toko v svoje kolumne vpeljuje veliko več zvrstno zaznamovanih besed in besednih zvez. Včasih je njegova celotna kolumna napisana v knjižnem pogovornem jeziku, a v izbranih dveh besedilih tega ne moremo dokazati. Analiza pa je pokazala, da v izbranih besedilih N'toko (isto kot Nežmah) vpeljuje priložnostno tvorjene besede in besedne zveze, ki delujejo kot neologizmi: *drugih čupavcev* (12. 5. 2017), *podobnih TV-friendly fašistov* (17. 2. 2017), *instant potrošniki* (17. 2. 2017), *proti trumpom tega sveta* (17. 2. 2017). Zadnji se nam je zdel najbolj izviren, saj je priimek ameriškega predsednika uporabil kot pojem za vsakega človeka, ki mu je karakterno podoben. Uporabi tudi narečno besedo *čupa* in iz nje z besedotvornimi postopki izpelje še *čupavce*. Takšne delne ponovitve (tudi popolne) nimajo le kohezivne funkcije, temveč so tudi vir ironije. V kolumne vnaša tudi citatne besede iz angleškega jezika, nekatere zapiše citatno, nekatere podomači. Citatno zapisane besede in besedne zveze so: *mainstream* (12. 5. 2017), *kitarskemu feedbacku* (12. 5. 2017), *middle class identitete* (12. 5. 2017), *"call out" kulturo* (12. 5. 2017), *"WTF"* (17. 2. 2017), *"people who don't give a shit"* (17. 2. 2017), *političnega establishmenta* (17. 2. 2017). Podomači pa: *nojz glasba* (12. 5. 2017), *fejk* (12. 5. 2017) in *seksi lajfastajl izbira* (12. 5. 2017). Poleg angleških se v besedilih pojavljajo tudi srbske/hrvaške citatne besede, in sicer: *jebena alternativa* (12. 5. 2017), ki je v slengovskem ter pogovornem jeziku v Sloveniji že tako pogosta, da naivni bralec sploh ne bi opazil njene zaznamovanosti. V besedilih so še izrazi, ki so opremljeni s kvalifikatorji pogovorno, pogovorno slabšalno, ekspresivno, slengovsko in žargonsko, to so: *štejejo le poslušalci, ki štekajo* (12. 5. 2017), *seksi lajfastajl izbira* (12. 5. 2017), *internetna fora* (17. 2. 2017), *kakšni kreteni* (17. 2. 2017), *za pozornost bebavih otročajev* (17. 2. 2017), *psihoanalizo glupih (ne)volivcev* (17. 2. 2017).

Četrta izbrana kolumnistka, Maja Novak, svoje kolumne prav tako kot ostali avtorji piše v knjižnem jeziku in vanj vnaša zvrstno zaznamovane besede in besedne zveze. Pri njej je opazno manj tujejezičnih citatov, v izbranih besedilih jih celo ni, je pa opaziti več besed, ki imajo v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* kvalifikator ekspresivno: *čik* (5. 5. 2017), *kolumnistka moje sorte* (10. 2. 2017), *nekakšen dedec* (10. 2. 2017) ter kvalifikator slabšalno: *nekdaj mevžastih* (10. 2. 2017).

Vse zgoraj našete značilnosti lahko po Korošču (1998) uvrstimo med aktualizme. Gre za stilno zaznamovana sredstva, ki s svojo posebnostjo dosegajo posebni učinek v besedilu. (prav tam, 14–16) Za besedila interpretativne zvrsti, kamor tudi spada kolumna, so takšna jezikovna sredstva pričakovana. So sredstva, ki definitivno zaznamujejo jezikovni stil avtorjev.

3.3 Skladenjska in besediloslovna ravnina

Naslednja raven naše analize besedil temelji na koheziji besedila, kohezija po De Beaugrandu in Dresslerju (1992) pomeni površinsko povezanost in temelji na slovničnih odvisnostih. (prav tam, 12) Avtorja skladenjsko ravnino obravnavata v poglavju o koheziji in pišeta, da so različne pojavitve v besedilu v medsebojnem odnosu, to pa se najočitneje kaže v jezikovnem sistemu skladnje. (prav tam, 41) Pri izbranih kolumnistih se pojavljajo vse oblike kohezije, v nadaljnji analizi bomo predstavili le po en primer vsake oblike, razen ko bodo za analizo pomembni ali zanimivi različni primeri, jih bomo pri posamezni obliki kohezije navedli več.

Popolna ponovitev se pojavi v N'tokovi kolumni: *"people who don't give a shit"*, *"people who don't give a shit"*. (17. 2. 2017) Popolne pojavitve velikokrat zmanjšajo informativnost, vendar so v besedilih dobrodošle, ko se jih uporablja za poudarjanje ali okrepitev stališča ali izražanja presenečenja nad dogodki. (Beaugrande, Dressler 1992: 46)

Delna ponovitev omogoča, da nastop enega izraza omogoča drugemu, da je redek ali popolnoma nov. (Beaugrande, Dressler 1992: 48) Dva primera delne ponovitve sta v tekstu Maje Novak, prvi: *"Ali: Kadilci in reveži nismo normalni ljudje"*, *"Dragi država in mama Evropa, kdaj bosta doumeli, da kadilci ne razmišljamo kot normalni ljudje?"* (5. 5. 2017) in drugi:

Kot kolumnistična tarča je Miro Cerar dosti obetavnejši. Tega človeka je res strah.

Ker ga je strah, se odziva z nasiljem, ki povozi vse civilizacijske norme in ki vodi v democid. Prav. Ampak brihtna kolumnistka moje sorte se kajpak vpraša, česa ga je strah v resnici.

Mislím, da ga je strah za mesto pod soncem.

Ker ga je strah, se obnaša kot buldožer, nato pa se ustraši lastne nasilnosti in na ta strah odgovori s še večjo grobostjo: ujet je v spiralo.

V kolumni (10. 2. 2017) se beseda strah, vezana na prav določeno osebo, ponovi kar šestkrat. Delna ponovitev v tem primeru nima le povezovalne funkcije, temveč tudi stilno. S tolikokratno ponovitvijo iste besede z istim navezovanjem – v razmeroma kratkem tekstu – avtorica želi ta strah poudariti, mogoče se iz njega na poreden način delati norca ali bralce opozoriti, da ima ta strah velik pomen. Tudi Kos (2001: 136) piše, da s ponavljanjem besed, besednih zvez ter stavkov sintakso čustveno obarvamo.

Naslednja oblika kohezije je pararelizem, z analizo smo ga našli v Repovževem tekstu: "*Shodi v domobranskih oblekah [...] so v tem času postali nekaj normalnega, nekaj, o čemer nacionalna televizija benevolentno sporoča kot o najbolj običajnem dogodku – kot da ne bi šlo za enako vprašljive shode, kot da so bili na primer shodi neonacistov na Koroškem še pred petnajstimi leti.*" Pararelizem tvorijo strukture, ki se ponovijo, ampak so napolnjene z novimi elementi. (Beaugrande, Dressler 1992: 42) Najboljši primer parafraze je v Nežmahovi kolumni (12. 5. 2017): "*Premier Miro Cerar ml. je sicer na začetku napovedal, [...]. toda to je najbolj cenen PR. Od prvega moža vlade je pričakovati [...].*"

Za-oblike so naslednje oblike kohezije in se pojavljajo v vseh osmih izbranih besedilih. To so ekonomične, kratke besede brez posebne lastne vsebine, ki lahko v površinskem besedilu nadomeščajo bolj določene izraze. Najbolj znane oblike za-oblik so zaimki. (Beaugrande, Dressler 1992: 50) Ti so prisotni skozi celotne izbrane tekste, npr. v kolumni Ihta: »*Pravkar berem sci-fi roman o fantu, ki ga je težilo toliko kompleksov, da je moral pred njimi bežati v vzporedni svet, nekakšno pravljичno deželo, kjer je bil kralj in kjer mu je vse govorilo, da je z njim vse v redu.*« (10. 2. 2017) V tem primeru gre za anaforo, ki pomeni uporabo za-oblike po koreferirajočem izrazu. Je najobičajnejša koreferenčna smer. (Beaugrande, Dressler 1992: 50) Rabe za-oblike pred koreferirajočim izrazom pa avtorja imenujeta katafora (prav tam, 50), ki je avtorji v izbranih kolumnah niso uporabili.

Nadaljnje kohezivno sredstvo se imenuje elipsa in prispeva k zgoščevanju in učinkovitosti. (prav tam, 55) Po Kosu (2001) je elipsa izpust kakega stavčnega člena ali celotnega stavka (prav tam, 134), isto velja za elipso kot kohezijsko sredstvo. Nežmah jo uporabi v primeru: »*"Kdor bo želel blokirati načrtovani projekt, je proti interesom Slovenije!" Torej – narodni izdajalec.*« (12. 5. 2017) Tu se elipsa pojavlja v novi povedi, poznamo pa tudi elipso, ki se pojavi v isti povedi, a je ta redkejša in je v izbranih besedilih ni. Pomembni kohezijski

sredstvi sta tudi glagolski čas in vid – v izbranih kolumnah sta enotna. »Jasno sredstvo za signaliziranje odnosov med dogodki in situacijami je junkcija, se pravi uporaba junktivnih izrazov. (Beaugrande, Dressler 1992: 58) Gre za konjunkcije oz. veznike, brez katerih ni besedila, tako se junkcija pojavlja v vseh izbranih kolumnah. Zadnja oblika kohezije je morfemsko navezovanje, prav tako prisotno v vseh izbranih kolumnah, primer je iz Nežmahovega besedila: »Pred papeža je stopila delegacija, časnika pa sta bralstvu prinesla je Brgleza.« (17. 2. 2017)

Naslednja lastnost besedila je koherenca. Gre za medsebojno površinsko povezanost komponent besedilnega sveta. (Beaugrande, Dressler 1992: 13) V besedilu nastopajoči izrazi posredujejo neko védenje, ki mora biti za prejemnika smiselno. (prav tam, 65) Analiza je pokazala, da vsi štirje kolumnisti v svojih tekstih uporabljajo dolge, zložene povedi, ko pa neko misel želijo posebno poudariti oz. ji dodati kanček ironije, uporabijo enozložne, celo enobesedne povedi, npr. Grega Repovž piše: »Ni ga vrhunskega kulturnika ali znanstvenika, ki bi na tako lahkoten in nereferenčen način lahko dobil toliko sredstev za morebitno resno umetniško delo ali raziskavo. Ni.«

S stilno analizo besedil se je ukvarjal tudi Janko Kos (2001) in zapisal, da je raven sintakse ena od treh ravnin, ki jih zahteva stilna analiza. Na ravni sintakse je bistvena oblika stavkov, saj ravno ta izdaja takšno ali drugačno usmerjenost celotnega stila. V stavčni skladnji se uveljavljajo nazorno-predstavna, miselna in čustvena komponenta stila. (prav tam, 136)

Kot kaže zgornji primer, Grega Repovž (in tudi ostali obravnavani kolumnisti) rad uporablja dolge zložene povedi, v katere naniza več različnih informacij. Izrazito miselna je sintaksa tedaj, ko je sestavljena iz številnih razvejanih podredij z odvisniki. (Kos 2001: 136) Takšno pisanje opazimo v vseh izbranih kolumnah, npr. N'toko piše: »Levica ne zgublja družbenega vpliva zato, ker je pravičnejša ali bolj krepostna od svojih nasprotnikov, ampak zato, ker je šibkejša« (12. 5. 2017) Vzročni, pogojni, dopustni, posledični odvisniki so v besedilu izraziti nosilci idejno-racionalnih prvin (Kos 2001: 136), kar vidimo tudi v N'tokovem besedilu. Avtor v povedi uporabi vzročnega dvakrat, z več povedmi takšnega tipa v celotnem besedilu pa racionalnost skladnje narašča.

N'toko v svojem pisanju veliko uporablja tudi enodelni pomišljaj. Z njim poudari določeno misel ali vnese dodatne informacije: »V nasprotju z rejverskimi masovkami in njihovim

sončnim veseljačenjem so akterji alter scene iskali pravo umetnost drugje – ta naj bi se potikala po kletih, gledala v tla s čupo čez oči in momljala nekaj o eksistenčni izgubljenosti.« (12. 5. 2017) *Pravila slovenskega pravopisa* prav tako narekujejo takšno funkcijo pomišljaja. V paragrafu št. 381 piše, da pomišljaj namesto vejice poudarjeno ločuje kakšno besedo ali misel stavka ali pa kaže na nasprotje posameznih stavkov iste povedi. (Slovenski pravopis 2001: 44)

Sintaksa pa dobi čustveno funkcijo, ko se v njej stavčni členi ali stavki povezujejo z istimi vezniki ali brez njih (prav tam, 136), na tak način piše Maja Novak: »Srčni utrip se mu opazno poveča, glas se mu poviša, hitreje začne govoriti, malo bi manjkalo, pa bi od razburjenja začel jecljati, vse telo se mu napne, besede prehitevajo druga drugo, in čeprav je najbrž celo med najbolj množičnim pohodom beguncev skozi državo v živo videl natanko toliko teh revežev kot ogromna večina Slovencev, torej natanko nobenega, se zdi, kot da se množice bosonogih Ahasverjev vsak dan trumoma valijo po hodniku mimo njegove pisarne.« (10. 2. 2017) Takšno povezovanje stavkov stil pisanja obarva izrazito sunkovito afektivno. (Kos 2001: 136)

Za analizo je pomembna tudi stilna podoba pridevnikov. Gre za vprašanje, katere pridevnike uporablja v zvezi s temeljnimi besedami. V Repovževih in Nežmanhovih kolumnah prevladujejo razumski pridevniki. Ti so izrazito razumski, zgolj pojmovno določujoči ali abstraktni. (Kos 2001: 137) V nasprotju pa v kolumnah Maje Novak in N'toka prevladujejo čustveni pridevniki, za katere je značilno, da izražajo afektivno-emotiven odnos do pojavov. (prav tam) Primeri prvih so pri Repovžu: *elementarna kredibilnost* (12. 5. 2017), *širše posledice* (12. 5. 2017), *nima strokovnih temeljev* (17. 2. 2017), *dodatno lobistično misijo* (17. 2. 2017), pri Nežmahu pa: *prepovedani organizaciji* (12. 5. 2017), *z nepredvidljivimi vprašanji* (12. 5. 2017), *nadaljnje sodelovanje* (17. 2. 2017). Maja Novak primere čustvenih pridevnikov uporabi: *okoreli srček* (10. 2. 2017), *nesramna mrcina* (10. 2. 2017), N'toko pa: »*Ti si čisto drugačen, neomadeževan, nepokvarjen.*« (12. 5. 2017), *jebena alternativa* (12. 5. 2017), *bebavih otročajev* (17. 2. 2017).

Zadnja stopnja v stilni analizi je raven metaforike. (Kos 2001: 137) Pomensko spremenjenim besedam, tj. metaforam, metonimijam, sinekdoham, komparacijam, personifikacijam, se določajo struktura in najmočnejši temeljni elementi. (prav tam) Takšni izrazi so v izbranih kolumnah zelo pogosti. Emocionalna metaforiko najdemo v N'tokovih kolumnah: *mu po grlu leze še živa gosjenica* (12. 5. 2017) in *Podoba politika kot borca za interese nekih družbenih*

skupin je zato zamenjala podoba pilota, ki svojim potnikom le vsake toliko časa poroča o altitudi in vremenu. (17. 2. 2017). Emocionalno metaforiko najdemo tudi v kolumni Maje Novak: *nima glavnega junaka, proti kateremu bi lahko prožil zarečene puščice zlobe* (10. 2. 2017) in v kolumni Bernarda Nežmaha: *spraševalka bi morala poskočiti od groze* (12. 5. 2017) Na drugi strani Nežmah v svojih besedilih uporablja tudi razumsko metaforiko: *teptanje begunskih pravic* (17. 2. 2017). Takšno metaforiko uporablja tudi Grega Repovž: *zločin zoper človeštvo* (12. 5. 2017).

Kos meni, da šele temeljita trodelna stilna analiza omogoča vpogled v strukturo piščevega stila. (Kos 2001: 135) Analiza stila vseh treh stopenj je pokazala, da sta v jezikovnem stilu največ prisotni afektivno-emotivna ter idejno-racionalna ravnina. Obe ravnini sta med seboj tudi povezani. Ker so snov naše analize kolumne, nas takšna ugotovitev ne preseneča. Kolumna namreč sodi v interpretativno zvrst, pisci so v njih nenehno prisotni s svojimi mnenji, pogledi, razmišljanji, komentarji in smejo do obravnavanega dogodka oz. teme biti subjektivno naravnani. Na drugi strani pa pisci v kolumnah predstavljajo ozadja dogodkov in zato vključujejo še racionalne razlage in pojasnila. (prav tam, 135–136)

Pomembna je tudi namernost, ki se nanaša na hotenje tvorca besedila, da je le-to kohezivno in koherentno ter da bo služilo za uresničitev piščevih namer. (Beugrande, Dressler 1992: 15) Vsa obravnavana besedila so kolumne, zato gre avtorjem za predstavitev ozadja izbranih dogodkov ter predvsem izrazitev lastnega mnenja o teh. Za kolumne izbranih avtorjev *Mladine* je značilna tudi medbesedilnost. Ker v svojih kolumnah izražajo svoja mnenja in ocene, se morajo navezovati tudi na druga besedila, ki prav tako obravnavajo isto temo, kakor oni sami. Ker v kolumnah velikokrat pišejo o določenih dokumentih, se morajo seveda navezovati na le-te. Ko pa pišejo o določenem dogodku, je o njem zagotovo napisanih kar nekaj člankov, ki jih morajo kolumnisti prav tako upoštevati.

3.4 Značilnosti poročevalskega stila

Prva značilnost vseh izbranih kolumn je vključevanje citatov in povzetih izjav drugih ljudi, tako iz slovenskega kot iz tujega jezika. Avtorji citate navajajo, ko želijo poudariti, kar bodo v nadaljnjem tekstu obravnavali, ali kar so v tekstu pred citatom že povedali, citat pa bi povedano le potrdil, takšen primer je v kolumni Maje Novak, ki je v tem primeru uporabila daljši citat: »To je prav posebna nesreča, da ti je, manj ko imaš denarja, manj do tega, da bi ga zapravljal za

zdravo hrano. ... Ko si brezposeln, kar pomeni, da si podhranjen, šikaniran, zdolgočasen in nesrečen, nočeš jesti puste zdrave hrane. Želiš si kaj malce bolj 'okusnega'. Zmeraj je kje na voljo kakšna poceni stvar, ki te premami. ... Tako delajo možgani, kadar si na stopnji socialne podpore.» (5. 5. 2017) Krajše citate, ki služijo kot iztočnica za podajanje lastnega mnenja, v izbranih kolumnah uporabita Bernard Nežmah: »Ti pa men' ne boš af'n guncal!« (12. 5. 2017) in N'toko: »Malo nas je, ampak smo pravi!« (12. 5. 2017).

Ker gre za analizo novinarskih besedil, v njih najdemo tudi publicizme, vendar v zelo majhni meri: *lider* (Nežmah 17. 2. 2017), *medijska PR-bitka* (N'toko 17. 2. 2017).

Avtorji v izbranemu žanru ustrezno pišejo v prvi osebi ednine, razen Grege Repovža, ki piše v prvi osebi množine. Besedila bralca velikokrat nagovarjajo v prvi in drugi osebi množine: *mislite, da so tega reveža sploh vprašali, ali ga smejo fotografirati?* (Novak 5. 5. 2017), *Koliko časa lahko še upamo, da bo izbiranje manjšega zla delovalo kot učinkovita predvolilna strategija?* (N'toko 17. 2. 2017).

4. Povzetek

V diplomskem delu so analizirane izbrane kolumne štirih različnih avtorjev, ki svoje prispevke objavljajo v reviji *Mladina*. Kolumnisti so znani po svojem posebnem, originalnem, avtentičnem slogu pisanja. (Košir 1988: 86) Ker *Mladina* velja za eno najvplivnejših in najpopularnejših slovenskih revij, ki piše o aktualnih političnih in družbenih temah, uredništvo revije izbira le najboljše avtorje.

V prvem delu diplomske naloge so predstavljena teoretična izhodišča jezikovnega stila in jezikovne stilistike. Ta se poskušajo navezati na temelje besedilnosti ter novinarska besedila, ki so obravnavana v drugem delu. Pojasnjene so značilnosti publicističnega besedila in poročevalskega stila po Korošču. Predstavljene so tudi temeljne značilnosti novinarskega žanra – kolumne – po več različnih avtorjih. Drugi del naloge pa prinaša rezultate jezikovnostilistične analize izbranih kolumn. Te so analizirane z morfološke, leksikalne, skladske in besedilne ravni. V analizi smo se oprli tudi na zunajjezikovne dejavnike ter glavne značilnosti poročevalskega stila izbranih kolumnistov.

Štiri avtorje lahko po podobnih značilnostih jezikovnega stila razdelimo v dva para. Prvi par predstavljata Grega Repovž in Bernard Nežmah, drugi par Maja Novak in N'toko. Za prva dva je značilna stalna tematika kolumn, aktualno politično dogajanje doma in po svetu. Na izbiro tematike besedil vplivajo nejezikovni dejavniki, kot so izobrazba, izkušnje in delovna mesta. Oba avtorja pišeta v slovenskem knjižnem jeziku in vanj vnašata več ali manj zvrstno zaznamovanih besed in besednih zvez. Izmed teh najpogosteje zasledimo besede, ki se največkrat rabijo v znanstvenem jeziku. V besedilih uporabljata kompleksne skladske strukture. Svoje mnenje izražata posredno in neposredno, odvisno od tega, kakšen učinek želita doseči pri bralcih. V kolumne prav tako vnašata tujejezične citate, a v manjši meri kot drugi par avtorjev. Repovž in Nežmah v svojih besedilih uporabljata tudi metaforiko, ki je izrazito razumska, čeprav lahko najdemo tudi primere čustvene metaforike, a so ti precej redki.

Naslednji par kolumnistov sta Maja Novak in N'toko, ki prav tako kot prvi par dostikrat pišeta o političnih temah, a v precej manjši meri. V njunih kolumnah velikokrat beremo o družbeno aktualnih temah, ki niso osredotočene na točno določeno tematiko. Oba pišeta v slovenskem knjižnem jeziku, a vanj vnašata precej več zvrstno zaznamovanih besed in besednih zvez kakor prvi par. Kolumne vsebujejo tudi dosti tujejezičnih citatov, kratkih in dolgih. N'tokova

besedila so polna citatov iz angleškega jezika, predvsem zaradi nejezikovnih dejavnikov – avtor je odraščal v Ameriki. V njunih besedilih je zaznati tudi več frazemov, predvsem prenovljenih frazemov. Kolumnista prav tako kot prvi par uporabljata kompleksne skladijske strukture in svoje mnenje izražata tako posredno kakor tudi neposredno. Njuna metaforika je za razliko od Nežmaha in Repovža predvsem čustvena.

Avtorji v svojih kolumnah sledijo novinarskih zakonitostim in jih po svoje v majhni meri prilagajajo. Nežmah, Novak in N'toko bralce nagovarjajo v prvi osebi ednine, Repovž v prvi osebi množine. Tematik se lotevajo resno, a v besedila večkrat dodajo komične elemente, da jih naredijo zanimive tudi za preprostega bralca oz. za širšo množico. V besedilih se ne bojijo izraziti svojega mnenja, le-to velikokrat obarvajo ironično. Za njihov slog pisanja lahko rečemo, da je originalen in avtentičen, besedila pa zaradi tega izredno zanimiva.

5. Literatura in viri

De Beaugrande, Robert Alain in Dessler, Wolfgang Ulrich, 1992: *Uvod v besediloslovje*. Ljubljana: Založba Park.

Javornik, Marjan, 1997: *Enciklopedija Slovenije*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Kalin Golob, Monika, 2006: Stilstika poročevalstva in poročevalski stil: od prvih dnevnikov do tabloidizacije medijev. *Slovensko jezikoslovje danes*. 54/4. 281–292.

Korošec, Tomo, 1976: *Poglavja iz strukturalne analize slovenskega časopisnega stila: disertacija*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Korošec, Tomo, 1998: *Stilistika slovenskega poročevalstva*. Ljubljana: Kmečki glas.

Korošec, Tomo, 2005: *Jezik in stil oglaševanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Korošec, Tomo, Košir, Manca idr., 2005: *Uvod v novinarske študije*. Ur. Melita Poler

Kovačič in Karmen Erjavec. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Kos, Janko, 2001: *Literarna teorija*. Ljubljana: DZS.

Košir, Manca, 1988: *Nastavki za teorijo novinarskih vrst: visokošolski učbenik*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Kržišnik, Erika, 1996: Frazeologija v slovenskem časopisju štiri leta po osamosvojitvi. *Jezik in čas*. Ur. Ada Vidovič Muha. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete. 175–189

Kunster, Helena, 2013: *Izbrane teme iz besediloslovja, stilistike in pragmatike slovenskega jezika*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Nežmah, Bernard, 2012: *Časopisna zgodovina novinarstva: na Slovenskem med letoma 1797-1989*. Ljubljana: Študentska založba.

Smolej, Mojca, 2011: Jezikovna stilistika ali zakaj brati obliko besedila. *Meddisciplinarnost v slovenistiki*. Ur. Simona Kranjc. Ljubljana: FF (Obdobja, 30). 413–417.

Toporišič, Jože, 1992: *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Toporišič, Jože, 2000: *Slovenska slovnica*. Maribor: Založba Obzorja.

Toporišič, Jože, 2008: *Stilnost in zvrstnost*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Đurić, Dušan, 2003: *Novinarski leksikon*. Beograd: YU Marketing Press: Novosti.

Šegula, Minca, 2016: *Teoretična opredelitev kolumne na Slovenskem: jezikovnostilistični vidik*. Magistrsko delo. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Slovar slovenskega knjižnega jezika, 2008. Fran: slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. 2014. Na spletu.

Slovenski pravopis, 2001. Fran: slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. 2014. Na spletu.

Bernard Nežmah. Iz Wikipedije, proste enciklopedije. Na spletu. 17. 7. 2017

Bernard Nežmah: biografija. Inštitut Nove revije, zavod za humanistiko. Na spletu. 17. 7. 2017

Maja Novak. Iz Wikipedije, proste enciklopedije. Na spletu. 18. 7. 2017

Mladina (revija). Iz Wikipedije, proste enciklopedije. Na spletu. 15. 7. 2017

N'toko: Parada ljubezni (2010). Siol.net: Glasba. Na spletu. 18. 7. 2017

Analizirane kolumne:

Nežmah, Bernard, 2017: Fabrikacija liderja. *Mladina*. 17. 2. 2017. Na spletu.

Nežmah, Bernard, 2017: Spet, izdajalci. *Mladina*. 12. 5. 2017. Na spletu.

Novak, Maja, 2017: Metakolumna ali kako brati kolumne. *Mladina*. 10. 2. 2017. Na spletu.

Novak, Maja, 2017: Cigareta za navdih. *Mladina*. 5. 5. 2017. Na spletu.

N'toko, 2017: Kako zmagajo norci. *Mladina*. 17. 2. 2017. Na spletu.

N'toko, 2017: Treba je zmagati. *Mladina*. 12. 5. 2017. Na spletu.

Repovž, Grega, 2017: Cerarjeva vizija. *Mladina*. 17. 2. 2017. Na spletu.

Repovž, Grega, 2017: Seveda so lažnivi. *Mladina*. 17. 2. 2017. Na spletu.

Izjava kandidata / kandidatke

Spodaj podpisani/a _____ izjavljam, da je besedilo
diplomskega dela v tiskani in elektronski obliki istovetno, in

dovoljujem / ne dovoljujem
(ustrezno obkrožiti)

objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

Datum:

Podpis kandidata / kandidatke: